

MONSTRANCA BISKUPA
JURJA BRANJUGA iz 1738, rad
Hansa Georga Pfisterera. Zagreb,
riznica katedrale

SAKRISTIJSKI ORMAR IZ SJEVERNE HRVATSKE, oko 1670. Ozalj, Zavičajni muzej

su u XVII. i XVIII. st. S hrv. zemlje bile u sastavu Austrijske Monarhije, a one uz more sa zaleđem, s izuzetkom Dubrovačke Republike, u sastavu susjedne Mletačke Republike, razumljivo je da su i u pitanju umjetnika i umjetničkih utjecaja bile vezane uz svoje državne zajednice i kulturne krugove. Ipak, u Dalmaciju, Istru i Dubrovnik dolazili su i majstori iz raznih dijelova Italije, a ne samo iz Venecije. Slično, i u S hrv. krajeve ne dolaze umjetnici samo iz austr. zemalja, već i iz Njemačke, Italije, Švicarske. Radili su i mnogi domaći i udomaćeni majstori. S druge strane F. Benković stvara u inozemstvu, a njegova djela zastupljena u Italiji, Francuskoj i Njemačkoj, govore o nastavljanju u umj. duhu kojega su brojni hrv. majstori pronosili stvarajući eur. zamjetna djela.

LIT.: K. Prijatelj, Barok u Splitu, Split 1947. — Isti, Slikar Tripo Kokolja, Rad JAZU, 1952, 287. — Isti, Federiko Benković, Zagreb 1952. — Isti, Umjetnost XVII i XVIII stoljeća u Dalmaciji, Zagreb 1956. — Spomenica u čast Tripa Kokolja o 300-godišnjici slikareva rođenja, Kotor — Perast 1962. — N. Luković, Bogorodičin hram na Prčanju, Kotor 1965. — V. Horvat-Pintarić, Francesco Robba, Zagreb 1961. — Umjetnost XVIII stoljeća u Slavoniji (katalog), Osijek 1971. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — V. Radauš, Spomenici Slavonije iz razdoblja XVI — XIX stoljeća, Zagreb 1975. — V. Borčić, Zbirka slika Odjela Srba u Hrvatskoj Povijesnog muzeja Hrvatske (katalog), Zagreb 1978. — I. Lentić-Kugli, Varaždinski graditelji i zidari od 1700. do 1850. godine, Zagreb 1981. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — M. Schneider, Portreti 16 — 18. stoljeća (katalog), Zagreb 1982. — I. Lentić, Dubrovački zlatari 1600 — 1900, Zagreb 1984. — V. Marković, Zidno slikarstvo 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji, Zagreb 1985. — D. Cvitanović, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, I, Zagreb 1985. — B. Balen, Portreti XVIII stoljeća iz fundusa Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku (katalog), Osijek 1986. — Umjetnost kasnog baroka u Splitu (katalog), Split 1988. — V. Pavelić-Weinert, Vezilačka radionica 17. stoljeća u Zagrebu, Zagreb 1988. — Kultura pavlina u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1989. — M. Obad Šćitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. — N. Grujić, Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja, Zagreb 1991. — J. Medar, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. — V. Marković, Croatia, u knjizi: The Baroque in Central Europe, Venecija 1992. — Od svagdana do blagdana — Barok u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1993. L. D.

BAROMIĆ, Blaž, pop glagoljaš (Vrbnik na Krku, ? — Senj ?, poslije 1505). Senjski kanonik, pisar glag. brevijara popa Mavra iz Vrbnika 1460 (Zagreb, Nacionalna i sveučilišna biblioteka). Tiskarstvo uči u Veneciji, gdje 1493. sudjeluje u tisku glag. brevijara. Jedan od organizatora tiskare u Senju, gdje surađuje u tiskanju glag. inkunabula: *Misala* (1494) i *Spovidi općene* (1496), uvodeći u tradicionalnu tehniku svoje »lomljene« ligature. Brevijar popa Mavra ukrašuje crtanim glag. inicijalima a za tiskani *Misal* oblikuje ih u drvorezu.

LIT.: M. Pantelić, Glagoljski brevijar popa Mavra iz god. 1460, Slovo, 1965, 15 — 16. — A. Nazor, Kulturnopovijesno značenje izdanja glagoljske tiskare u Senju g. 1494 — 1508, Slovo, 1971, 21. — M. Pantelić, Kulturni ambijent djelovanja Blaža Baromića, pisca i štampara glagoljskih izdanja, Senjski zbornik, 1973 — 1975, 6. — Spovid općena (reprint, 1978. i studija A. Nazor, 1979). B. F.

BARTOLIĆ, Ivo, arhitekt (Glina, 19. VI. 1912). Diplomirao na arhitektonskom odsjeku Umjetničke akademije u Zagrebu 1939 (D. Ibler). Od 1954. vodi projektni biro »Bartolić«, 1963. osniva Arhitektonski projekt-ni zavod kojim upravlja do 1973. Projektirao je stambene objekte nastojeći unaprijediti industrijsku proizvodnju stanova primjenom jedinstvenih građevnih modula. Stroga funkcionalnost, racionalnost tlocrta i jednostavna koncepcija arhit. oblika uočljivi su u projektima stambenih blokova i tornjeva (u Zagrebu: Trnsko, Vrbik, Rapska ulica, Volovčica, Prečko, Gajnice, Zaprešić, 1948 — 68; zatim u Čakovcu, Ogulinu, Dugoj Resi, Puli, Kninu, Postojni, Pivki, Tolminu, Splitu, Herceg-Novom, Visu, Nikšiću, Banjoj Luci). Izvedeni su mu hoteli »Panonija« u Sisku 1966, »Park« u Čakovcu 1967, »Istra« na Crvenom otoku (s L. Šverer) 1969, »Materada« u Poreču 1971, »Eden« (s M. Begovićem) u Rovinju 1971, »Amfora« u Hvaru (idejno rješenje Z. Marohnić) 1972. Bavio se uređenjem interijera javnih objekata te sudjelovao na skupnim izložbama arhitekture. Z. Kol.

BARTOL IZ KRBAVE, skriptor i iluminator (XV. st.). Napisao i iluminirao 1402. glagoljski *Berlinski misal* (Državna biblioteka u Berlinu, Ms Han. 444) na kojemu se potpisao, a 1414. *Brevijar* za crkvu Sv. Andrije u Bakru (izgubljen). Njegova su i dva istarska misala: *Ljubljanski* ili *Beramski misal* (Nacionalna i univerzitetska biblioteka u Ljubljani, II c 162 c/2) i *Ročki misal* iz 1420 (Nacionalna biblioteka u Beču, cod. slav. 4).

LIT.: M. Pantelić, Glagoljski kodeksi Bartola Krbavca, Radovi Staroslavenskog instituta, 1964, 5. — Isti, Pashalne tabele i datiranje glagoljskih kodeksa, Slovo, 1976, 25 — 26, str. 281 — 82. A. Bad.

BARTOLOMEO DEL MESTRE, tal. graditelj (XVI. st.). Oko 1505. radi krov nad gl. lađom i zap. pročeljem stolne crkve u Šibeniku. Sa suradnikom Franom Dismanićem spominje se u Korčuli, a 1520. u Dubrovniku, gdje se obvezuje da će raditi dvije kapele u stolnoj crkvi. God. 1523.

ponovno se spominje u Šibeniku, gdje se ugovorom obvezuje da će izgraditi dvije kapele u stolnoj crkvi.

LIT.: D. Frey, *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini*, Jahrbuch CC, 1913, 1–4, str. 44, 166, 167. — C. Fisković, *Naši graditelji i kipari XV i XVI stoljeća u Dubrovniku*, Zagreb 1947, str. 34, 142–144. N. B. B.

BASARIG, Filiberto (Bazarič, Filibert), arhitekt i slikar (Gorica, 1843 – Trst, 1896). Studirao arhitekturu u Grazu 1865–67, nastavio studij i doktorirao na sveučilištu u Padovi 1869. Djelovao u Rijeci kao arhitekt u općinskomu građevnom uredu. Rekonstruirao u neorenesansnomu stilu gornji kat i kupolu Gradskoga tornja, pročelje i zvonik zborne crkve, projektirao novo pročelje na Municipiju 1874. i 1882, palaču Penzionoga fonda na Mlaci 1894. i grobnicu obitelji Ploech 1887 (s I. Rendićem). Od urbanističkih rješenja važni su projekti za javni perivoj na Mlaci 1874. u stilu engl. parkova i »Potkova« na gradskom groblju Kozala u Rijeci (s V. Celligijem). Bio je osnivač riječke Filharmonije, a imao je i slikarski atelje u Rijeci.

LIT.: Suicidio emozionante, *La Bilancia*, 20. I. 1896. — R. Matejčić, *Od inicijative do ostvarenja Gradskog parka na Mlaci 1875. godine*, Hortikultura, 1976. — *Ista*, Kako čitati grad, Rijeka 1990, str. 460, 462. Ra. Mat.

BASILJ (Bazilj), Juraj, slikar u Dubrovniku i Kotoru (XV. st.). God. 1459. surađuje u Dubrovniku sa slikarom Lovrom Dobričevićem. U Kotoru, gdje ima dućan, radi veliki poliptih za bratovštinu Sv. Križa (1468). Posljednji put se spominje 1478. a umire prije 1513. Djela mu nisu očuvana.

LIT.: K. Priatelj, *Bibliografski i biografski podaci o majstorima dalmatinske slikarske škole*, Prilozi – Dalmacija, 1968.

BASILJ (Bazilj), Pavao, slikar u Dubrovniku (XV. st.). Brat slikara Jurja. Sa slikarima Božidarom Vlatkovićem i Matkom Radosalićem sklapa u Dubrovniku ugovor o zajedničkom radu (1474) te s njima izvodi niz djela, osobito za Knežev dvor. God. 1477. obvezuje se naslikati poliptih za crkvu Sv. Marije u Stonu. Dovršava jednu sliku Lovre Dobričevića 1478, kada se spominju i njegovi radovi u crkvi Sv. Petra, ali ništa nije očuvano.

LIT.: K. Priatelj, *Bibliografski i biografski podaci o majstorima dalmatinske slikarske škole*, Prilozi – Dalmacija, 1968. Iv. Mat.

BASLER, Đuro, arheolog (Sijekovac kraj Bosanskog Broda, 6. III. 1917 – Sarajevo, 3. II. 1990). Studije završio u Zagrebu. God. 1950–59. radi u Zavodu za zaštitu spomenika kulture Bosne i Hercegovine u Sarajevu, kada vodi istraživanje i konzerviranje kasnoant. vile na Mogorjelu, te srednjovj. gradova u Jajcu, Doboju, Doboru, Tešnju, Ključu na Sani, Vranduku i Ostrošcu kraj Cazina. Od 1960. ravna odjelom za istraživanje paleolitika u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine. Vodio istraživačke radove na nekoliko nalazišta kulture pračovjeka u području S Bosne, I Hercegovine i u Crnoj Gori. Važnija iskopavanja obavio na Kamenu i Londži u Makljenovcu kraj Doboja, Kadru kraj Odžaka, Badnju kraj Stoca i Crvenoj Stijeni iznad rijeke Trebišnjice. Posebno su važne njegove sinteze koje se odnose na paleolitik, na kasnoantičku arhitekturu i na srednjovj. umjetnost Crkve bosanske.

BIBL.: Grborez (sa Š. Bešlićem), *Sarajevo 1964; Kasnoantičko doba u Bosni i Hercegovini*, u knjizi: *Kulturna istorija BiH*, Sarajevo 1966; *Nekropola u Velim ledinama u Gostiju (Donja Zeta)*, GZMBiH, 1969; *Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini*, u knjizi: *Kulturno nasljeđe BiH*, Sarajevo 1972; *Crvena stijena*, Zbornik radova, Nikšić 1975; *Rimski metalurški pogon i naselje u dolini Japre*, GZMBiH 1976–77; *Život i kultura paleolitskog i mezolitskog čovjeka na tlu jugoslavenskih zemalja*, u knjizi: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, I, Sarajevo 1979, str. 103–119; *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Bosni i Hercegovini*, ibid., str. 313–330; *Starokršćanska arheologija*, Sarajevo 1984. R.

BASSANI, Quintino, slikar (Rogočani kraj Labina, 31. X. 1928). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1955 (M. Tartaglia). Specijalni odjel za slikarstvo završio je 1957 (A. Mezdjić). U ranim radovima služi se netradicionalnim sredstvima i materijalima (metalna folija, pijesak), poslije ga zaokuplja racionalno oblikovanje plošnih elemenata. Oko 1980. vraća se zavičajnomu motivu i sažima istarski krajolik u sustav geometrijski stiliziranih oblika. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1959, 1977, 1978, 1981), Beogradu (1960), Rovinju (1970, 1975), Labinu (1969, 1979), Puli (1969), Vinkovcima (1979), Firenci (1961, 1963), Veneciji (1963), Milanu (1963), New Yorku (1965) i Rijeci (1981). Slika veće kompozicije u javnim prostorima.

LIT.: M. Peić, *Geometrijske duhovitosti*, Telegram, 16. II. 1962. — V. Maleković, *Svedeni simboli krajolika*, ibid., 28. X. 1977. — Ž. Sabol, *Quintino Bassani* (katalog), Zagreb 1978. — V. Ekl, *Quintino Bassani* (katalog), Rijeka 1981. V. El.

BASTALEC, Stjepan, naivni kipar (Blaškovec, 10. V. 1917 – Zagreb, 5. VII. 1965). Zanimanjem je bio frizer. Modeliranje u drvu započeo je

I. BARTOLIĆ i M. BEGOVIĆ, hotel Eden u Rovinju

u ranoj mladosti. Bio je utemeljitelj Društva nezavisnih naivnih umjetnika Hrvatske i njegov prvi predsjednik. U njegovu salonu u Petrinjskoj ulici u Zagrebu sastajali su se i izlagali brojni izvorni umjetnici. Sudjelovao je na skupnim izložbama.

BASTIAN (Baštijan), Ivan, slikar (Baštijani kraj Kastva, 3. X. 1828 – Trst, 11. III. 1886). Izradio oltarne slike: *Sv. Matej* u crkvi Sv. Mateja u Viškovu, 1863; *Sv. Nikola* u crkvi u Kukuljanovu, 1882; *Sv. Ana* u župnoj crkvi u Voloskom. Kao ilustrator stvorio je tipove iz naroda Jurinu i Franinu, koji su u Istri i danas vrlo popularni.

LIT.: B. Vižintin, *Umjetnička rijeka XIX. stoljeća*, Rijeka 1993.

BASTL, Vjekoslav, arhitekt (Přibram, 13. VIII. 1872 – Zagreb, 3. IX. 1947). Završio Graditeljsku školu u Zagrebu i Akademiju u Beču (O. Wagner). Vraća se 1901. u Zagreb i zapošljava u građevnoj firmi »Hönigsberg i Deutsch«. Od 1906. radio kao ovlaštenu arhitekt od 1919. profesor na Srednjoj tehničkoj školi u Zagrebu. Sudjelovao je na brojnim natjecajima u Zagrebu, Beču, Ljubljani, Sarajevu i Beogradu. B. donosi u zagrebačku sredinu zrele oblike bečke secesije. Zgrade koje početkom stoljeća projektiraju »Hönigsberg i Deutsch« nesumnjivo se vežu uz dolazak Bastla u firmu: kuća »Rado« na Trgu bana Josipa Jelačića (1903), Trgovačko-obrtni muzej (danas Etnografski, 1903), zgrada »Elsa-fluid« na Trgu bana Josipa Jelačića (1905). U kasnijim projektima teži jednostavnim

V. BASTL, Etnografski muzej u Zagrebu

